

Bibliotheek van Zeeland

Aan de leden van de
Provinciale Statencommissie Economie
Provincie Zeeland
t.a.v. [REDACTED]
Commissiegriffier
Abdij 6
4331 BK MIDDELBURG

Middelburg,
9 januari 2025

Onze referentie ZB/25003
Onderwerp voorgenomen besluiten bezuiniging ZB
Behandeld door [REDACTED]
Doorkiesnummer (0118) [REDACTED]
E-mail [REDACTED]@dezb.nl

Geachte leden van de Statencommissie Economie,

Met verbijstering hebben wij kennisgenomen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten (bijlage 1) om vanaf 2026 te bezuinigen op de integrale kostensubsidie van ZB Bibliotheek van Zeeland oplopend tot € 1 miljoen in 2029. Dit besluit, zoals verwoord in de Concretiseringsbesluiten Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032, agendapunt 6 punt 3.3 op uw agenda (bijlage 2), komt naast het voorgenomen besluit tot beëindiging van de subsidierelatie voor onze provinciale taken (bijlage 3) op het gebied van talentontwikkeling.

Deze voorgenomen besluiten hebben ingrijpende gevolgen voor onze organisatie, onze bezoekers, onze stakeholders, de openbare bibliotheken in Zeeland en de provincie Zeeland als geheel. Hieronder zullen wij dit toelichten.

In de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 wordt de volgende ambitie geformuleerd *"het stimuleren van meer dynamiek en samenwerking in de cultuur- en erfgoedsector en zorgen voor een stabiele basis(infrastructuur)"*. De ZB speelt als Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI) en provinciale bibliotheek een cruciale rol in deze basisinfrastructuur. Wij ondersteunen tot volle tevredenheid bibliotheken, erfgoedinstellingen, maatschappelijke organisaties en onderwijs in Zeeland op diverse domeinen, zoals kennisuitwisseling, kennisverbreding en deskundigheidsbevordering.

Onze activiteiten dragen bij aan drie grote maatschappelijke opgaven: het bevorderen van de geletterde samenleving, het bevorderen van participatie in de (informatie)samenleving en het bevorderen van een leven lang ontwikkelen zoals bepaald in het bibliotheekconvenant 2024-2027 dat getekend is door OCW, VNG, IPO, VOB en SPN.

Daarmee dragen we bij aan de sociale, culturele en economische ontwikkeling van de provincie en aan het versterken van de aantrekkelijkheid van Zeeland als plek om te wonen, te werken en te studeren.

Een bezuiniging van deze omvang staat haaks op de noodzaak om een hoogwaardige infrastructuur te waarborgen. Bovendien ondermijnt dit ambities uit de Omgevingsvisie van de Provincie Zeeland, waarin bibliotheken als essentiële

Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg
Postbus 8004
4330 EA Middelburg

T 0118 654000
info@dezb.nl

www.dezb.nl

Iban:
NL90 RABO 0365 2587 25
BIC:
RABONL2U
KvK:
41113466
Btw:
NL 0029.18.079.B.01

organisaties worden gezien en de ZB bestempeld wordt als top-kwaliteitsvoorziening van bovenregionaal belang. Het schrappen van middelen voor de ZB zou direct ten koste gaan van de sociale cohesie, kennisdeling en educatieve ondersteuning in onze provincie.

Onderstaand gaan wij verder in op de twee voorgenomen besluiten.

Voorgenomen besluit bezuiniging integrale kostensubsidie vanaf 2026

In bijlage 1 wordt gesproken van "*ontwikkelingen die kunnen leiden tot een structurele besparing*". Wij vragen ons af wat de genoemde ontwikkelingen bij de ZB expliciet zijn waardoor er een bezuiniging van deze omvang mogelijk zou zijn.

Wij hebben al aangekondigd in het ambtelijk en bestuurlijk overleg met de Provincie dat wij onze prestatieafspraken nog eens kritisch willen bezien in 2025 op impact en maatschappelijke bijdrage. Wij zien dit als een meer professionele handelswijze dan een eenzijdig voorgenomen besluit tot bezuiniging, dat puur kostengedreven is en voorbijgaat aan de impact op de Zeeuwse cultuursector.

Een bezuiniging van deze omvang zal gevolgen hebben voor:

POI en regionale context

In 2025 wordt de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) aangepast. Het in stand houden van een POI is en blijft een wettelijke taak van de Provincie.

De POI is een belangrijke functie voor de openbare bibliotheken in Zeeland. Het transitieproces dat de Zeeuwse openbare bibliotheken nu maken naar maatschappelijk-educatieve organisaties zoals dat in de Wsob vereist is wordt ondersteund door specialisten van de ZB. Terwijl de Rijksoverheid structureel meer middelen uittrekt voor bibliotheekwerk, kiest Provincie Zeeland ervoor om te bezuinigen. Dit staat in schril contrast met het landelijke beleid en zet druk op de continuïteit en kwaliteit van het bibliotheekwerk.

In de Concretiseringsbesluiten Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 (bijlage 2) wordt gerefereerd aan de Inventarisatie Bibliotheken Zeeland (Kwinkgroep, d.d. 26/02/24). De hierin genoemde kosten voor de POI per inwoner zijn onjuist berekend. In deze berekening wordt uitgegaan van het totale bedrag van de IKS 2022 vermeerderd met de incidentele subsidies en omvat dus de subsidiering van alle gemaakte prestatieafspraken 2022. Het voor Zeeland genoemde bedrag van €17,97 is dus onjuist. Dit wordt veroorzaakt doordat t/m 2022 de bijdragen voor de POI niet los te koppelen zijn van de overige bijdragen voor de andere taken. Op basis van 2023 bedragen de werkelijke kosten van de POI € 5,14 per inwoner, vergelijkbaar met andere plattelandsprovincies zoals Drenthe, Friesland en Groningen. Ook willen wij opmerken dat de inventarisatie geen rekening houdt met specifieke geografische en demografische kenmerken van Zeeland zoals: een eilandenstructuur, een laag inwoneraantal, lage bevolkingsdichtheid, geen grote steden en relatief grote afstanden tussen kleine kernen.

Door de beperkte uitvoeringskracht en schaalgrootte van de lokale bibliotheken in Zeeland is een adequate ondersteuning vanuit de Provincie des te meer noodzakelijk. Wij vragen ons af waar de in bijlage 1 genoemde verwachting vandaan komt dat door de nieuwe toezichthoudende rol van de Provincie de uitvoerende taken van de POI ofwel de lokale taken van de gemeenten anderszins minder zouden kosten. Dit is in ieder geval niet gebaseerd op informatie van het Ministerie van OCW, VNG of onze branchevereniging Vereniging Openbare Bibliotheken. Met de nieuwe zorgplicht en de daarmee vrijkomende Rijksmiddelen worden gemeenten door het Rijk juist beter toegerust om het lokale bibliotheekwerk uit te voeren in samenhang met de ondersteuning van de POI.

Wetenschappelijke bibliotheek, erfgoedbibliotheek en programmering

De ZB vervult de unieke functie van wetenschappelijke en erfgoedbibliotheek. Bij afwezigheid van grootstedelijke gemeenten en universiteitsbibliotheken wordt deze functie al decennialang door de Provincie gefinancierd. Zeeland heeft zodoende een provinciale bibliotheek die zich kan vergelijken met grootstedelijke bibliotheken in Nederland (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Groningen en Tilburg). De Wetenschappelijke en Erfgoedbibliotheek is een onmisbare bouwsteen voor onderwijs, onderzoek en publicaties over Zeeland.

De collecties worden jaarlijks actueel gehouden en uitgebreid waarbij afstemming plaatsvindt met de belangrijkste doelgroepen en samenwerkingspartners (UCR, HZ, JRCZ, RIAS, KZGW, Erfgoed Zeeland, Zeeuws Archief, Delta Climate Centre, NIOZ en Kennisinstituten).

Met kennis, (digitale) collecties (hbo+ en erfgoed) en met een gebouw vol mogelijkheden tot studie en reflectie is de ZB een ontmoetingsplaats voor de Zeeuwse inwoner die in de rijke verzameling boeken, kranten, tijdschriften, oude drukken, pamfletten, kinderboeken, handschriften en databases kan teruggrijpen op wat eerder door anderen is geschreven, gezegd en onderzocht.

Daarnaast wordt er met de uitgebreide programmering vormen van kennisuitwisseling gerealiseerd zoals symposia, lezingen, publicaties, debat en tentoonstellingen op (voor Zeeland) relevante thema's. Het motto is hierbij "blik op Zeeland, venster op de wereld".

Zeeland kan hierdoor voldoen aan de voorwaarden voor een wetenschappelijk, cultureel en intellectueel klimaat in de provincie. De ZB draagt bij aan de kennisinfrastructuur en maatschappelijke, culturele en economische ontwikkelingen in Zeeland zoals: toegang tot kennis en sociale verbinding, regionale identiteit en gelijkheid, aantrekkingskracht van Zeeland als studiebestemming of vestigingsplaats, persoonlijke en professionele ontwikkeling van inwoners, het culturele en intellectuele kapitaal van Zeeland, aansluiting op nationale en internationale academische en professionele kennisnetwerken. De ZB is dan ook een onmisbare schakel in de onderwijs- en onderzoeksprogramma's van het Delta Climate Center, RIAS, NIOZ, UCR, HZ en nationale en regionale instituten.

De afgelopen twintig jaar is al fors bezuinigd op deze functie, een verdere uitholling van taken betekent dat de continuïteit en de daarmee samenhangende kwaliteit van ZB als instituut verder onder druk komen te staan.

Gebouw

Een bezuiniging van € 1 miljoen raakt midscheeps ook het in stand houden van de zorgvuldig opgebouwde *third place* ofwel de bibliotheek als gemeenschappelijke ontmoetingsplek. Het gebouw is inmiddels 40 jaar oud en vraagt structureel om onderhoud. Voor groot onderhoud is een voorziening getroffen maar vervangingsinvesteringen kunnen daar niet uit gefinancierd worden. Deze kosten komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie.

Voorgenomen besluit beëindiging subsidierelatie van provinciale taken inzake talentontwikkeling

De overheveling van betreffende taken naar Cultuurkwadraat is niet met de ZB besproken maar slechts medegedeeld. Daardoor zijn de voordelen van deze wijziging niet duidelijk voor ons. Wel staan we open om hierover in gesprek te gaan met de betrokken partijen.

Het bedrag van de beëindiging van de integrale kostensubsidie, ad. € 343.544, behoeft nadere uitleg. Hiermee worden ook de personele overheadkosten en de indirecte lasten gedekt. Deze kosten zullen niet verminderen na verplaatsing van de betreffende taken naar Cultuurkwadraat.

Onvoorziene kosten

Naast bovenstaande inhoudelijke punten betreffende de voorgenomen besluiten vragen wij uw aandacht voor de aanzienlijke frictiekosten die gepaard zullen gaan met de voorgenomen bezuinigingen. Het beëindigen of overdragen van taken, brengt kosten met zich mee zoals interne ombuigingskosten en de kosten voor het opnieuw inrichten van taken bij een andere organisatie. Deze frictiekosten kunnen een substantieel deel van de beoogde besparing opslokken, waardoor de financiële haalbaarheid en effectiviteit van deze bezuinigingsmaatregel in twijfel moet worden getrokken.

Besluitvorming

Tot slot willen wij onze zorgen uitspreken over de zorgvuldigheid van het besluitvormingstraject. In de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed wordt gesproken over het benutten van denkracht. Het is uiterst teleurstellend dat de ZB als grootste culturele organisatie van Zeeland niet actief betrokken is bij dit proces.

Voorstellen die onze organisatie raken zijn onvoldoende concreet aangekondigd en niet op participatieve wijze besproken. Dit is een gemiste kans om samen tot constructieve oplossingen te komen.

Oproep tot afwijzing

Wij verzoeken u bij de behandeling van deze voorgenomen besluiten de criteria van wettelijke verplichtingen, provinciale ambities en maatschappelijke impact sterk te laten meewegen en deze voorgenomen bezuiniging van € 1 miljoen op de integrale kostensubsidie van de ZB af te wijzen in het belang van alle inwoners van Zeeland. Tijdens de Commissievergadering op 24 januari a.s. lichten wij bovenstaande toe en gaan graag met u in gesprek.

Zoals verwoord in de voorgenomen besluiten dienen wij voor 1 februari 2025 een uitgebreide schriftelijke zienswijze in bij Gedeputeerde Staten.

Met vriendelijke groet,

_____ wnd. directeur-bestuurder
ZB Bibliotheek van Zeeland

Bijlagen:

1. Voorgenomen besluit bezuiniging integrale kostensubsidie vanaf 2026 (d.d. 17/12/24, zaaknummer 576281).
2. Concretiseringsbesluiten Uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed 2025-2032 (d.d. 17/12/24, zaaknummer 591197).
3. Agenda cultuur en erfgoed 2025 en verder (d.d. 17/12/24, zaaknummer 573377).

c.c.: leden Gedeputeerde Staten en leden Provinciale Staten